

Riktlinjer för mottagande i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola

Dokumentets syfte

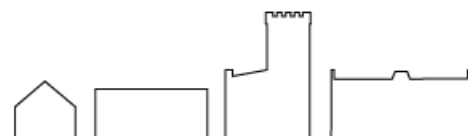
Riktlinjerna som beskriver regelverket kring mottagande i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola är en vägledning för hur bildningsförvaltningen ska hantera ansökningar och i övrigt agera inom detta område. Dokumentet är också tänkt att utgöra ett stöd för vårdnadshavare och elever som vill ansöka om mottagande i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Dokumentet gäller för

Riktlinjerna för mottagande i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola gäller för elever folkbokförda i Danderyds kommun som på grund av att de har en intellektuell funktionsnedsättning inte bedöms ha förutsättningar att uppfylla sådana betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för grundskola eller gymnasieskola och som minst ska uppfyllas.¹

Dokumentet är baserat på skollagen (2010:800) och Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2023:129) om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program.

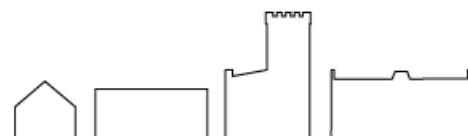
¹ 7 kap. 5 § och 18 kap. 4 § skollagen (2010:800).

Innehåll

Dokumentets syfte	1
Dokumentet gäller för	1
Skolformerna anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola	3
Anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan enligt skollagen.....	3
Förskoleklassen	3
Utbildningen i anpassade grundskolan	4
Utbildningen i anpassade gymnasieskolan	4
Alternativ till utbildning i anpassade gymnasieskolan.....	4
Utredning inför beslut om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan	5
Pedagogisk bedömning.....	6
Psykologisk bedömning	7
Medicinsk bedömning	7
Social bedömning	8
Beslut om mottagande i anpassade grundskolan eller anpassade gymnasieskolan	8
Mottagande på försök	9
Integrerad elev	10
Överprövning av beslut om mottagande i anpassade grundskolan och om tillhörighet till anpassade grundskolans målgrupp	10
När det framkommer att en elev inte tillhör målgruppen	11
Utskrivning från anpassade grundskolan	11
Rätt att slutföra skolgången i anpassade grundskolan eller utbildningen i anpassade gymnasieskolan	11

Skolformerna anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola

Anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola enligt skollagen

I skollagen (2010:800) regleras anpassade grundskolan främst i 11 kapitlet och anpassade gymnasieskolan i 18 kapitlet. Skolformerna är avsedda för elever som inte bedöms ha förutsättningar för att uppfylla kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som gäller för grundskolan respektive gymnasieskolan därför att han eller hon har en intellektuell funktionsnedsättning. Skolformen anpassad gymnasieskola är avsedd för elever som tillhör skolformens målgrupp och vars skolplikt har upphört. Dessa elever har rätt att bli mottagna i anpassad gymnasieskola om utbildningen påbörjas före utgången av det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år.² Skolformerna kallades tidigare för grundsärskola och gymnasiesärskola.

Förskoleklassen

Utgångspunkten är att samtliga elever oavsett målgruppsstillhörighet börjar fullgöra skolplikten i förskoleklassen.³ Samtidigt finns enligt skollagen vissa möjligheter för ett barn som tillhör målgruppen för anpassad grundskola att börja fullgöra skolplikten direkt i anpassade grundskolan. Skolplikten kan då antingen börja fullgöras i anpassade grundskolan höstterminen det år då barnet fyller sex år om barnet bedöms ha förutsättningar för detta, eller skjutas upp och börja fullgöras höstterminen det år barnet fyller sju år.

Barnets hemkommun beslutar om uppskjuten skolplikt efter begäran av vårdnadshavarna. Ett barn som beviljats uppskjuten skolplikt och som ska tas emot i anpassade grundskolan får börja fullgöra skolplikten i anpassade grundskolan utan att först ha gått i förskoleklass om vårdnadshavarna begär det.⁴

² 7 kap. 5 § och 18 kap. 4 § skollagen.

³ I enlighet med Regeringens beslut om proposition 2024/25:143, En tioårig grundskola, kommer förskoleklassen att ersättas med en ny första årskurs i grundskolan. Detta innebär att grundskolan blir tio-årig. Motsvarande ändring görs även för anpassad grundskola, specialskolan och sameskolan. Ändringen införs inför hösten 2028.

⁴ 7 kap. 10-11b §§ skollagen.

Utbildningen i anpassade grundskolan

I den anpassade grundskolan läser eleverna antingen ämnen eller ämnesområden eller en kombination av dessa. Utbildning i ämnesområden är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnen. Utbildningen kan också omfatta ämnen enligt grundskolans kursplaner.⁵ Det är huvudmannen för utbildningen som beslutar om en elev som tas emot i anpassade grundskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden. Rektorn får besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner, om eleven har förutsättningar för det. Innan beslut fattas av rektorn ska samråd ske med elevens vårdnadshavare.⁶

Utbildningen i anpassade gymnasieskolan

I den anpassade gymnasieskolan kan eleverna antingen läsa ett nationellt program eller ett individuellt program. Utbildningen på de nationella programmen består i ett antal ämnen som är gemensamma för alla program, och ämnen som är specifika för dess inriktning. Det individuella programmet är till för elever som inte kan följa utbildningen på ett nationellt program. Utbildningen på individuellt program omfattar ämnesområden. Rektorn på elevens skola får besluta om att en elev ska läsa en kombination av ämnen som erbjuds på de nationella programmen och ämnesområden, om eleven bedöms ha förutsättningar för det.⁷

Alternativ till utbildning i anpassade gymnasieskolan

Elever som genomfört sin utbildning i anpassade grundskolan kan läsa på något av introduktionsprogrammen som finns i gymnasieskolan. Eleven kan då beredas utbildning genom yrkesintroduktion eller individuellt alternativ, om det inte föreligger synnerliga skäl med hänsyn till elevens bästa att inte erbjuda dessa alternativ. Synnerliga skäl kan vara att det är uppenbart att eleven inte har förutsättningar att klara av utbildningen.⁸

⁵ 11 kap. 5 § skollagen.

⁶ 11 kap. 8 § skollagen.

⁷ 19 kap. 3, 14 och 15 §§ skollagen.

⁸ 17 kap. 16 § skollagen, prop. 2011/12:50 s. 111.

Utredning inför beslut om mottagande i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola

Beslut om mottagande i anpassad grundskola föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Utredningen sker i samråd med elevens vårdnadshavare.⁹ Elever som har fullgjort sin skolplikt i den anpassade grundskolan behöver oftast inte göra en ny utredning inför mottagande i anpassad gymnasieskola. I dessa fall kan det räcka med att rektor och elevhälsoteamet inför mottagandet följer upp skolgången i anpassade grundskolan med en pedagogisk utredning där elevens kunskapsnivåer och förutsättningar att läsa på ett nationellt eller individuellt program framgår. Framkommer det däremot ett behov av komplettering av den tidigare utredningen eller om det finns något som tyder på att eleven inte tillhör målgruppen för anpassad gymnasieskola ska en ny utredning utföras. Har eleven inte tidigare varit mottagen i anpassad grundskola ska en utredning motsvarande den som krävs för mottagande i anpassad grundskola genomföras.¹⁰

Om en elev i grundskolan, trots extra anpassningar och särskilt stöd inte bedöms kunna uppfylla kriterier för bedömning/betygskriterier och det finns omständigheter som talar för att detta beror på en intellektuell funktionsnedsättning ska rektor med stöd av elevhälsoteamet på elevens skola kontakta vårdnadshavarna för att informera om behovet av en utredning om mottagande i anpassad grundskola eller anpassad gymnasieskola, samt informera om utredningens omfattning, syfte och om de konsekvenser ett beslut om mottagande får. Även vårdnadshavarna kan ta upp frågan om eleven borde mottagas i anpassade grundskolan.¹¹ Vårdnadshavarna ska lämna sitt samtycke till att en utredning inleds, och vid behov även till att informationsutbyte mellan olika förvaltningar och myndigheter får ske. När det rör sig om en elev som blivit myndig ska eleven själv samtycka till utredningen. Samtycke och eventuellt medgivande ska meddelas till elevstödshandläggare på bildningsförvaltningen.

⁹ 7 kap. 5 § skollagen.

¹⁰ Skollagen 18 kap. 5 § och bildningsförvaltningens rutindokument "Process vid målgruppsprövning anpassad skolform".

¹¹ *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program*, s. 13.

Syftet med utredningen är att komma fram till om eleven tillhör målgruppen för den anpassade grundskolan respektive anpassade gymnasieskolan. Den pedagogiska och psykologiska utredningen tar fram indikationer på att eleven tillhör målgruppen och den sociala utredningen utesluter andra förklaringar än intellektuell funktionsnedsättning till elevens inlärningssvårigheter. Den medicinska utredningen kan visa på såväl aspekter som tyder på att eleven tillhör målgruppen, som aspekter som talar för andra förklaringar än intellektuell funktionssättning till elevens svårigheter att uppfylla betygskriterierna. Endast efter en sammanvägning av alla fyra delar av utredningen kan elevens hemkommun fatta beslut om mottagande i anpassad grundskola eller anpassad gymnasieskola. Extra uppmärksamhet bör ägnas åt faktorer som kan påverka utredningen och dess resultat, exempelvis språksvårigheter eller kulturella skillnader.¹²

Pedagogisk bedömning

Den pedagogiska bedömningen fastställer om eleven har förutsättningar att uppfylla kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som gäller för grundskolan eller gymnasieskolan. Utredningen utförs i denna del av personal med adekvat specialpedagogisk kompetens (speciallärare eller specialpedagog).¹³ I denna del ska de kunskaper om eleven som dennes lärare, eventuell modersmållärare och annan personal som arbetar med eleven besitter, användas och tas in i bedömningen.

Bedömningen ska ta sikte på elevens pedagogiska situation och kunskapsutveckling i olika ämnen. Bedömningen baseras både på förhållanden på individnivå och på gruppnivå. Ett vik-

¹² *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program*, s. 18f.

¹³ Se bildningsförvaltningens rutindokument "Process vid målgruppsprövning anpassad skolform" och Skolverkets allmänna råd om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program (SKOLFS 2023:129) s. 2 p. 2.4 och 2.5.

tigt underlag för denna del av utredningen är vilka anpassningar och stödsatser som satts in, samt vilka resultat dessa fått.¹⁴

Psykologisk bedömning

Den psykologiska bedömningen fastställer om eleven har en intellektuell funktionsnedsättning, och i så fall i vilken grad. Utredningen utförs i denna del av en legitimerad psykolog.¹⁵ Bedömningen ska också fastställa elevens allmänintellektuella nivå för att ge underlag för det beslut som senare ska fattas; om eleven vid ett mottagande ska läsa ämnen eller ämnesområden. Även en bedömning av elevens adaptiva förmåga, det vill säga hur han eller hon kan använda sina förmågor i olika sammanhang, ska bedömas och har lika stor betydelse för den sammanvägda bedömningen. Psykologen kan även bedöma att det krävs ytterligare utredning för att klargöra orsakerna till en elevs svårigheter, exempelvis om det föreligger en annan funktionsnedsättning eller andra medicinska aspekter som påverkar inlärningsförmågan utan att eleven behöver ha en intellektuell funktionsnedsättning.¹⁶

Medicinsk bedömning

Den medicinska bedömningen fastställer om det finns medicinska orsaker till elevens inlärnings svårigheter, och om dessa indikerar målgruppstillhörighet. Utredningen genomförs i denna del av legitimerad läkare.¹⁷ Bedömningen kan visa på om det finns konkreta medicinska anledningar till en bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning, som exempelvis en hjärnskada, eller om eleven har kromosomavvikelser, genetiska skador eller missbildningar som medför intellektuell funktionsnedsättning. Sådana orsaker är inte ett krav för att diagnostiseras med intellektuell funktionsnedsättning, men det kan tala för att ett motta-

¹⁴ *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program*, s. 19 f.

¹⁵ Se bildningsförvaltningens rutindokument "Process vid målgruppsprövning anpassad skolform" och SKOLFS 2023:129 s. 2 p. 2.6.

¹⁶ *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program*, s. 20.

¹⁷ SKOLFS 2023:129 s. 2 p. 7.

gande i anpassad grundskola är påkallat. Läkaren kan även bedöma att det krävs ytterligare utredning för att klargöra orsakerna till en elevs svårigheter, exempelvis om det föreligger en annan funktionsnedsättning eller andra medicinska aspekter som påverkar inlärningsförmågan utan att eleven behöver ha en intellektuell funktionsnedsättning.¹⁸

Social bedömning

Den sociala bedömningen fastställer om det finns sociala orsaker i eller utanför skolan som kan bidra till elevens inlärnings svårigheter.¹⁹ Utredningen genomförs i denna del av kurator.²⁰ En dialog förs med eleven och vårdnadshavarna eftersom de oftast har mest bakgrundsinformation om eleven. Bedömningen ska även kartlägga eventuella sociala orsaker av sådan art att elevens förmågor kan missbedömas.²¹

Beslut om mottagande i anpassad grundskola eller anpassad gymnasieskola

Beslut om mottagande fattas med stöd av vad som kommit fram i utredningen. Ett mottagningsteam som består av elevstödshandläggare, barn- och elevhälsochef, specialpedagog och psykolog bedömer underlaget från utredningen. Elevstödshandläggare på bildningsförvaltningen tar sedan fram ett förslag till beslut om mottagande med stöd av utredningsresultaten. Det slutgiltiga beslutet fattas av administrativ chef vid bildningsförvaltningen på delegation från utbildningsnämnden.²² Huvudmannen beslutar om eleven huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden. Rektorn vid elevens skola får besluta att eleven ska läsa en

¹⁸ *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program*, s. 20.

¹⁹ SKOLFS 2023:129 s. 2 p. 8

²⁰ Se bildningsförvaltningens rutindokument "Process vid målgruppsprövning anpassad skolform"

²¹ *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program*, s. 21.

²² Delegationsordning för utbildningsnämnden UN 2024/0545, p. 4.3.1.

kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner.²³ Vårdnadshavarna ska lämna sitt samtycke till ett eventuellt mottagande samt få möjlighet att yttra sina önskemål om skolform och skolplacering. Vad gäller en elev som läser ett individuellt program i anpassade gymnasieskolan kan rektorn besluta om att denne ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden.²⁴

Om elevens vårdnadshavare inte samtycker till att eleven mottas i den anpassade grundskolan ska eleven fullgöra sin skolplikt i vad som annars gäller enligt skollagen. Eleven får dock tas emot i den anpassade grundskolan utan vårdnadshavares medgivande, om det föreligger synnerliga skäl för mottagande med hänsyn till barnets bästa.²⁵ Ett sådant mottagande ska enligt förarbetena endast ske i undantagsfall där det med utgångspunkt i resultaten av utredningen är uppenbart att eleven inte har förutsättningar att klara av en utbildning i grundskolan och att föräldrarnas önskemål inte är förenligt med barnets bästa.²⁶

Mottagande på försök

Det finns en möjlighet för en elev i grundskolan som uppfyller kraven på målgruppstillhörighet att tas emot på försök i den anpassade grundskolan under högst sex månader. Detta förutsätter att huvudmännen som berörs är överens om det och att vårdnadshavarna medger det.²⁷ Ett skolformsbyte på försök är en stor förändring för eleven, och försöksplacering ska därför användas restriktivt. Det behöver därför vara klarlagt att eleven tillhör målgruppen samt att ärendet med stor sannolikhet bedöms leda till beslut om mottagande i anpassade grundskolan för att mottagande på försök ska aktualiseras.²⁸ Ett mottagande på försök innebär inte att den ursprungliga skolplaceringen förändras. Vill eleven efter mottagande på försök återgå till sin ordinarie skola i den skolform där eleven ursprungligen är mottagen har han eller hon rätt till det.

²³ 11 kap. 8 § skollagen.

²⁴ 19 kap. 15 § skollagen.

²⁵ 7 kap. 5 § 3 st skollagen.

²⁶ Prop. 2009/10:165 s. 389.

²⁷ 7 kap. 8 § skollagen.

²⁸ *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om mottagande i anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan samt om urval till anpassade gymnasieskolans nationella program*, s. 28.

Det finns ingen motsvarighet till mottagande på försök för anpassade gymnasieskolan.

Integrerad elev

Det finns en möjlighet för en elev i den anpassade grundskolan att få sin utbildning inom grundskolan. En integrerad elev är dock fortfarande en elev i den anpassade grundskolan och omfattas av de regler som gäller för den skolformen. En förutsättning för att få sin utbildning inom grundskolan är att de huvudmän som berörs är överens och att vårdnadshavarna lämnat sitt medgivande till detta. Elever som är mottagna i grundskolan kan integreras på motsvarande sätt i anpassade grundskolan om eleven hade gynnats av den pedagogik som tillhandahålls i anpassade grundskolan. Det kan till exempel vara fallet om det föreligger misstanke om intellektuell funktionsnedsättning men att det för tillfället inte är lämpligt att fatta beslut om diagnos och målgruppstillhörighet, eller att eleven inte har en intellektuell funktionsnedsättning men ligger nära gränsen för en sådan diagnos.²⁹

Överprövning av beslut om mottagande i anpassade grundskolan och om tillhörighet till anpassade grundskolans målgrupp

Beslut om mottagande eller elevs tillhörighet till anpassade grundskolans, respektive anpassade gymnasieskolans målgrupp, får överklagas av vårdnadshavarna eller av eleven själv om denne fyllt 16 år.³⁰ Ett överklagande ska ställas till Skolväsendets överklagandenämnd, men lämnas in till bildningsförvaltningen på Danderyds kommun inom tre veckor från det att den som överklagar tagit del av beslutet. Bildningsförvaltningen prövar om överklagandet kommit in i rätt tid och tar ställning till det överklagade beslutet. Beslut som inkommit i rätt tid överlämnas till Skolväsendets överklagandenämnd. Bildningsförvaltningen kan innan överlämnandet till Skolväsendets överklagandenämnd, ändra sitt beslut om det är uppenbart felaktigt.³¹

²⁹ 7 kap. 9 § skollagen, prop. 2009/10:165 s.389 och bildningsförvaltningens rutindokument "Process vid målgruppsprövning anpassad skolform".

³⁰ 28 kap. 12 § 1 st. 1 p., 7 p., 8 p., 29 kap. 12 § skollagen och 6 kap. 11 § och 13 § föräldrabalken.

³¹ 38–39 §§ samt 43–46 §§ förvaltningslagen.

När det framkommer att en elev inte tillhör målgruppen

Om det framkommer något som tyder på att en elev i anpassade grundskolan eller i anpassade gymnasieskolan inte tillhör målgruppen för skolformen ska hemkommunen utreda frågan om målgruppsstillhörighet. Om utredningen visar att eleven inte tillhör målgruppen ska hemkommunen besluta om att eleven ska fullgöra sin skolplikt i grundskolan eller i annan särskilt föreskriven utbildning respektive utbildning i gymnasieskolan eller vuxenutbildning.

32

Utskrivning från anpassade grundskolan

En elev ska skrivas ut från anpassade grundskolan om vårdnadshavarna begär detta. Hemkommunen ska då fatta beslut om utskrivning. Om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa får hemkommunen besluta om att eleven ska fortsätta fullgöra sin skolplikt i den anpassade grundskolan.³³

Rätt att slutföra skolgången i anpassade grundskolan eller utbildningen i anpassade gymnasieskolan

En elev i anpassade grundskolan som inte har uppfyllt betygskriterierna för den anpassade grundskolan vid skolpliktens upphörande har rätt att slutföra utbildningen under två ytterligare år. Hemkommunen prövar frågan om rätt att slutföra skolgången.³⁴ En elev i anpassade gymnasieskolan har rätt att hos huvudmannen eller inom samverkansområdet under fyra läsår fullfölja sin utbildning.³⁵

³² 7 kap. 5a-5b §§ och 18 kap. 6-7 §§ skollagen.

³³ 7 kap. 5 § skollagen.

³⁴ 7 kap. 15-16 §§ skollagen.

³⁵ 19 kap. 30 § skollagen.